

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.I.30.169/2009/4.szám

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Szegedi Ítéltábla a Dr. Szathmáry Péter ügyvéd (által képviselt **(felperes neve, címe)** alatti székhelyű felperesnek - a Dr. Gyebnár & Dr. Domoki Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Gyebnár László ügyvéd) által képviselt **(alperes neve, címe)** alatti székhelyű alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Békés Megyei Bíróság 2009. február 26. napján kelt 3.G.40.017/2008/29. számú ítéletével szemben a felperes 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **részben megváltoztatja** és kötelezi az alperest, fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 1.243.000,- (Egymillió-kettőszáznegyvenháromezer) Ft-ot, továbbá ennek 2008. január 1-től a kifizetésig minden naptári félév teljes idejére a megelőző naptári félév utolsó napján érvényes mindenkori jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamatát.

A felperest elsőfokú eljárási költség fizetésére kötelező rendelkezést mellőzi, elsőfokú költségeiket a felek maguk viselik.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 40.000,- (Negyvenezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Közbeszerzési eljárást követően 2006. november 17-én kötöttek a felek szállítási szerződést, melyben a felperes az alperes által üzemeltetett öt konyha részére egyedi lehívás szerint 2007. december 31. napjáig élelmiszeripari termékek szállítására vállalt kötelezettséget. A szerződés körébe tartozó termékeket a gyártó,

a kiszerezési egység és mennyiség feltüntetésével a műszaki leírásban külön-külön tételesen megjelölték. A szerződés 2. pontjában úgy rendelkeztek, hogy a meghatározott alapmennyiségtől (árukerettől) a megrendelő +/- 30 %-ban eltérhet. A szerződésben a felek rögzítették a minőségi kifogásolás rendjét, a vita esetén követendő eljárást. Megállapodtak abban is, amennyiben a szerződés hatálya alatt valamelyik gyártó megszünteti a termék gyártását, úgy a szállító azzal egyenértékű termék megajánlására köteles. Az új termék elfogadásáról - a két fél egyeztetése után - a megrendelő dönt. Ha valamelyik megszűnt áru mégsem pótolható, a felek közös megegyezéssel állapítják meg a követendő eljárást.

A felperes által szállított áru néhány alkalommal hibás volt, az érintett uborkát, illetve szilvabefőttet a felperes kicserélte. A 3. számú konyha részére 2006. december elején kiszállított szilvabefőtt minősége nem volt egységes, a konyha válogatással kísérelte meg a hiba orvoslását, cserét azonban a szállítótól nem kért. A 2007. január 8-án az 1. számú konyhára kiszállított sárgabarack befőtt tekintetében is felmerült minőségi probléma, a befőtt étkezésre történő kiosztása azonban megtörtént, így a cserére nem kerülhetett sor.

A felperes 2007. januárjában jelezte az alperesnek, a piaci helyzet szerint reális esély van arra, hogy átmenetileg vagy véglegesen egyes termékek gyártásának megszűnésével számolni kell, és javaslatot tett a helyettesítő termék kiválasztásával kapcsolatos eljárásra. Az alperes 2007. február 27-én kelt levelével a szerződést március 5. napjára „felmondta” és közölte, hogy a továbbiakban nem kíván árut rendelni. Ennek indokaként azt jelölte meg, hogy az eltelt időben számos esetben fordult elő hibás teljesítés, és az ezzel kapcsolatos figyelemfelhívások nem vezettek eredményre.

A felperes keresetében 5.161.416,- Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint az alperes felmondása jogellenes volt, erre figyelemmel köteles az elmaradt haszon címén jelentkező kára megtérítésére. Nem vitatta, hogy esetenként a kiszállított termék minőséghibás volt, ugyanakkor állította, hogy a hiba jelzése esetén a kicserélés iránti igénynek haladéktalanul eleget tett. A perben készült könyvszakértői vélemény megállapításait elfogadta. A kártérítési igény elutasítása esetére másodlagosan a felmondás jogellenességének megállapítását kérte.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Arra hivatkozott, hogy a felperes hibás teljesítése, illetve a szerződéssel kapcsolatos érdekmúlás miatt az általa gyakorolt elállás jogszerű volt, ezért vele szemben kártérítési igény nem érvényesíthető. Hangsúlyozta továbbá, a felperest nem érte kár, ugyanis az át nem vett árut máshol értékesítette. Másodlagosan az általános elállási jog gyakorlására hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az alperes 2007. február 27-én tett jognyilatkozatát tartalmilag elállásként kezelte. Kifejtette, történt ugyan néhány esetben hibás teljesítés, a kicseréléssel azonban a hiba orvoslása megtörtént. Az pedig, hogy egyes termékek gyártása megszűnt, nem alapoz meg érdekmúlást. Mindezek folytán a szerződésszegésre alapított elállás jogszerűtlen volt. Az alperes legfeljebb az általános elállási jogát gyakorolhatta, ehhez viszont a Ptk. 381. § (1) bekezdése szerint objektív jellegű kártalanítási kötelezettség társul.

Gf.I.30.169/2009/4.szám

A felperes igényt tartott az elmaradt haszon formájában jelentkezett kárai megtérítésére, az ehhez szükséges feltételeket azonban nem bizonyította. Az elmaradt vagyoni előny

mértékének a megállapításánál ugyanis nem a tervezett nyereség, hanem a reálisan ellenőrizhető tényleges haszonkiesés az irányadó. Így nem csupán a beszerzési és az eladási ár különbözete számít, hanem figyelembe kell venni azokat a kalkulált költségeket, amelyek teljesítés esetén az értékesítéshez kapcsolódtak volna (BDT 2007. évi 1556. sz. jogeset). A könyvszakértő ugyan az előbbieknek megfelelően határozta meg az elmaradt vagyoni előny összegét, számítása azonban elméleti, modellezett, emiatt erre a véleményre - egyéb tények és körülmények hiányában - döntés nem alapítható. A kereset teljesítését alapvetően az zárja ki, hogy a felperes a szerződés tárgyát képező termékeket máshol értékesítette. A vagyonnövekmény jövőbeli tényleges bekövetkezését az előreláthatósági elv alkalmazása mellett sem találta bizonyítottnak. A szakvéleménnyel ellentétesen úgy foglalt állást, nem áll rendelkezésre megfelelő bizonyíték arra, hogy a felperes rendelkezett olyan megállapodásokkal, amelyek az alperessel kötött szerződés teljesítése mellett is hasonló volumenű szabadpiaci értékesítést tettek lehetővé. Nem látta igazoltnak, hogy a felperes a belépő új értékesítési lehetőségek mellett az alperes felé is teljesíteni tudott volna.

A megállapításra irányuló keresetet a Pp. 123. §-ában írt törvényi feltételek hiánya miatt utasította el

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes élt fellebbezéssel, kérte annak részbeni megváltoztatását és az alperes 3.728.922,- Ft és járulékai megfizetésére kötelezését. Sérelmezte, hogy a bíróság az alperes szavatossági jogként gyakorolt elállását általános elállásként kezelte. Utalt arra is, hogy a szolgáltatás átvétele megtörtént, ezután már elállásnak nincs helye. Megalapozatlannak tartotta az elsőfokú ítélet szakértői véleménnyel ellentétes következtetéseit. Ezzel szemben állította, hogy a szakértői vélemény alapján a ténylegesen megvalósult értékesítéseket vizsgálva, tényadatokat értékelve egzakt módon meg lehetett határozni a kár bekövetkeztét és összegét. A szakértő a fellelhető okiratok alapján vont következtetést arra, hogy a felperesnek megvolt a lehetősége a szerződéssel lekötött mennyiség tekintetében a teljesítésre. Ez az éves árbevételének egyébként csupán néhány százalékát tette volna ki, ami nem okozhatott számára nehézséget. Mint kereskedő cég a teljesítéssel nagyobb árbevételt és nagyobb hasznot ért volna el, a szakértői vélemény ezzel kapcsolatos megállapításai helytállóak. Kifogásolta, hogy a bíróság a megállapításra irányuló keresetét elutasította. Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A felperes fellebbezése az alábbiak szerint **részben alapos**.

Az alperes a szerződéskötést követően alig több, mint 3 hónappal „felmondta” a határozott időre kötött szállítási szerződést.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes 2007. február 27-i jognyilatkozatát elállásként kellett kezelni. Az alperes azonban az elállás jogkövetkezményeit 2007. március 5. napjától, a jövőre szólóan kívánta érvényesíteni, amire az irreverzibilis szolgáltatásokra, a kapott áru elfogyasztására

- 4 -

figyelemmel jogszerű lehetősége volt. A felperes rendelkezési jogával élve a jogkövetkezményeket illetően ezzel olyan jogi helyzetet teremtett, mint ami a felmondásra jellemző.

Helytálló az elsőfokú bíróság megállapítása azzal összefüggésben is, hogy a Ptk. 305. § (1) bekezdés, Ptk. 306. § (2) bekezdés szerinti hibás teljesítésen alapuló elállás gyakorlásának törvényi feltételei a perbeli esetben nem álltak fenn. A felperesnek a konyhák eseti lehívásai alapján kellett a szerződésben pontosan meghatározott, nem általa gyártott áruféleségeket a helyszínre szállítani. A szerződéses kötelezettségek meghatározása során a felek már a szerződéskötéskor figyelemmel voltak arra, hogy ilyen volumenű és gyakoriságú szállítások esetén eseti hibák előfordulhatnak. Éppen ezért külön is szabályozták a minőségi kifogásolás rendjét, melynek során úgy rendelkeztek, hogy hiba, hiány észlelése esetén a felperes elsősorban a hiba haladéktalan megszüntetésére, az áru kicserélésére köteles. Ehhez képest a szállítások során csupán néhány eseti jellegű kifogás fordult elő, melyeket a felperes - a csere iránti szavatossági igényt teljesítve - azonnal orvosolt. Egyebekben a kifogásolt hibák egyenként és összességükben a szerződés volumenéhez és időtartamához viszonyítva is olyan jelentéktelenek voltak, melyek miatt a Ptk. 306. § (1) bekezdés b) pontja szerint elállásnak nincs helye. A néhány kisebb súlyú hiba, továbbá az a körülmény, hogy egyes cégek - a felektől független körülményként - a szerződésben megjelölt áruféleség gyártását beszüntették, érdekmúlásra nem vezethetett, következésképpen az alperes szerződésszegésre alapított elállása nem volt megalapozott.

Ha a megrendelő a szerződéstől eláll, a másik félhez intézett nyilatkozatában az elállás okát, illetve jogcímét is közölnie kell. Ha az elállási nyilatkozatban megjelölt jogcímet a fél később sem változtatja meg, a bíróság ehhez a jogcímhez kötve van és az elállás jogszerűségét eltérő jogcímen nem vizsgálhatja (Legfelsőbb Bíróság GK 16. számú állásfoglalás a) és b) pont). Az alperes az őt a Ptk. 381. § (1) bekezdése szerint megillető általános, indokolás nélküli elállásra a perben kifejezetten hivatkozott (9. sz. jegyzőkönyv 4. oldal), erre figyelemmel - a fellebbezésben felhozott kifogásokkal szemben - helyesen fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a Ptk. 381. § (1) bekezdése szerinti általános elállási jogával jogszerűen élhetett.

Megalapozatlanul állította a felperes fellebbezésében, hogy az alperes részéről az egyes termékek átvételét követően elállásnak nem volt helye. A felhívott GK 16. számú állásfoglalás azt nem teszi lehetővé, hogy a megrendelő a szerződés teljesítése, azaz megszűnése után gyakorolja az általános elállási jogát. A perbeli esetben azonban a szerződés teljesítésére nyitva álló 2007. december 31-ig meghatározott idő nem telt le, vagyis a szerződés megszűnése, ami kizárná az elállás gyakorlását, fel sem merülhet.

A másodlagos kereseti kérelem elbírálása akkor történhet meg, ha az elsődleges kereseti hivatkozás aaptalannak bizonyul, jelen esetben azonban a kártalanítási kötelezettségre alapított elsődleges kereset jogalapja fennáll. Megjegyzi az ítéletábla, miután az alperes az általános elállási jogát gyakorolta, melyre a Ptk. biztosít számára lehetőséget, a törvényen alapuló elállás fogalmilag nem tekinthető jogszerűtlennek.

Gf.I.30.169/2009/4.szám

Az általános elállás miatti, felperesnek járó kártalanítás körében az ítéletábla nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

A Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány

csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. A felperes a vagyoni kár fajai - tényleges kár, elmaradt vagyoni előny, indokolt költség - közül kizárólag az elmaradt haszon (lucrum cessans) megtérítését kérte. Az elmaradt vagyoni előny az az érték, amellyel a károsult vagyona gyarapodott volna, ha a károsító magatartás nem következik be, és nem szakítja meg azt az oksági kapcsolatot, amely a vagyon gyarapodásához vezetett volna.

Helyesen indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy az elmaradt haszon címén nem a tervezett nyereség, hanem kizárólag az ellenőrizhető, tényleges forgalmi adatokon nyugvó haszonkiesés érvényesíthető. Helytálló az az ítéleti megállapítás is, hogy kárként nem a kiesett árkülönbség érvényesíthető, hanem figyelembe kell venni a teljesítés hiányában fel nem merülő (kieső) költségeket is. Az elsőfokú ítélet tartalmazza, hogy a könyvszakértői vélemény a megkívánt elvi alapon számította ki az elmaradt vagyoni előny összegét, azonban a véleményt a bíróság mégsem találta alkalmasnak arra, hogy ítéletét erre alapítsa.

Az elsőfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésre, hogy a felperes az elállás folytán semmilyen mértékű vagyoni előnytől nem esett el, és helytelenül mellőzte e tekintetben a szakértő kellően alátámasztott megállapításait, levezetéseit. A szakértő ugyan valóban modellezett számítást végzett, de az elmaradt vagyoni előny kalkulálása minden esetben ilyen szakértői számítást feltételez, mely kimunkálásra egyebekben a kirendelő végzés utasította a szakértőt. Az ítélet tábla a kiegészített és minden tekintetben korrekt könyvszakértői véleményt ítélezése alapjául elfogadta. Ezen vélemény szerint az elállással okozati összefüggésbe hozható elmaradt vagyoni előny összege a 2007. márciusától december 31-ig számított 10 hónapra 3.728.922,- Ft (kiegészítő szakvélemény 19. oldal).

A kereset elutasítása fő okaként az elsőfokú bíróság azt jelölte meg, hogy a felperes a szerződés tárgyát képező termékeket másnak értékesíteni tudta. Ennek a nem vitás ténynek a szakvélemény szerint azért nincs döntő jelentősége, mert a felperes a perbeli szerződésben rögzített kötelezettségein felül további, ezt meghaladó mennyiségű áru szállítására is képes volt. Olyan kapacitással rendelkezett, melyet kihasználva képes lett volna a perbeli szerződés teljesítésére, vagyis nem csupán a felszabadult árumennyiséget értékesítette, de ezen felül kész volt újabb megrendelői igények kielégítésére, más megrendelések teljesítésére is (22. számú szakvélemény 19. oldal, 25. szám alatti kiegészítő vélemény 19. oldal).

Jogi szempontból azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni, amennyiben a bíróság a 10 hónapra az elmaradt vagyoni előnyt teljes egészében a felperes javára számolná el, értékelés nélkül maradna a felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség. A Ptk. 340. § (1) bekezdése értelmében a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget. A kárenyhítési kötelezettség józan gazdasági megfontolás szerint a perbeli esetben azt jelentette, hogy a felperesnek a

szerződés megszűnése folytán felszabaduló szállítási, értékesítési kapacitását minél előbb más szerződések kötésével, teljesítésével pótolnia kellett. A felszabadult kapacitás újbóli lekötését, kihasználását az adott konjunktúrális viszonyok lehetővé tették. A kárenyhítési kötelezettség értékelése körében nincs jelentősége annak, hogy egyébként a felperes a felszabadult kapacitásnál jóval nagyobb mennyiségű termék szállítására is képes volt.

Ebből a szempontból azt kellett meghatározni, hogy a felperes a szerződés megszűntetése miatt kieső forgalmazást, az ebből eredő elmaradt vagyoni előnyt milyen ésszerű időn belül pótolhatta újabb megrendelésekkel, függetlenül a megszűntetett szerződésen felüli tevékenységétől. Az ítéletábra mérlegelése szerint ez az ésszerű idő a felperes által nyújtott szolgáltatás iránt mutatkozó keresletre figyelemmel 3 hónapra tehető. A kár összegének meghatározása során értékelte az ítéletábra azt is, hogy a megrendelő a szerződés szerinti mennyiségektől mínusz 30 %-kal eltérhetett, ami a jövőre szólnak érinthette volna a vagyoni előny összegét.

Az elsőfokú bíróság nem az előreláthatósági elvre alapította döntését, arra azonban helyesen utalt, hogy az elmaradt haszon számítása során az elvet az újabb bírói gyakorlat figyelembe veszi (BDT 2009/6/104. sz. jogeset). A perbeli esetben az alperesnek az elállás gyakorlásakor számítania kellett arra - előre kellett látnia -, hogy a felperes csak ésszerű idő elteltével tudja pótolni a kieső árbevételt, ennél fogva a szállítót erre az időre kártalanítania kell. Az ítéletábra a felperest megillető kártalanítás összegét a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdése szerinti mérlegeléssel, az ügy összes körülményére figyelemmel határozta meg, az elfogadott összeg a felperes által a fellebbezésben megjelölt elmaradt vagyoni előny 1/3 része, vagyis 1.243.000,- Ft.

A fentiek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében részben megváltoztatta és kötelezte az alperest 1.243.000,- Ft és ennek a Ptk. 301/A § (2) bekezdése szerinti törvényes mértékű kamata megfizetésére. Egyebekben a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.

A felperest elsőfokú eljárási költség fizetésére kötelező rendelkezést az alábbiakra figyelemmel mellőzte. A felperes az elsőfokú eljárás során szakértői bizonyítással igazolta a kereset jogalapját, a követelt összeghez képest 24 %-ban bizonyult pernyertesnek, pernyertessége arányában megilleti a lerótt illeték (74.600,- Ft). Értékelve, hogy a jogalapot a szakértői bizonyítás alátámasztotta, az előlegezett szakértői díjból a javára kell elszámolni 85.000,- Ft-ot, míg az ügyvédi munkadíj 1.243.000,- Ft alapulvételével a 32/2003. (VIII.22.) IM számú rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont értelmében 75.000,- Ft. Az alperes 3.918.400,- Ft tekintetében lett pernyertes, ennek folytán 235.000,- Ft ügyvédi munkadíj illeti meg. A felsorolt költségek ismeretében a Pp. 81. § (1) bekezdés 2. fordulata alapján az ítéletábra úgy határozott, hogy a felek elsőfokú eljárási költségeiket maguk viselik.

A másodfokú eljárásban a felperes leróta a fellebbezési eljárási illetéket, ebből igényt tarthat a marasztalási összegre jutó 74.600,- Ft-ra, emellett a felhívott IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont és (5) bekezdés szerint számított 37.300,- Ft ügyvédi munkadíjra. Az alperest pernyertessége arányát alapul véve 74.600,- Ft

Gf.I.30.169/2009/4.szám

ügyvédi munkadíj illeti meg. A felmerült költségeket szembeállítva, az alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében 40.000,- Ft másodfokú eljárási költség megfizetésére köteles.

Szeged, 2009. szeptember hó 18. napján

Dr. Kemenes István sk.
a tanács elnöke

Dr. Mányoki Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Hámori Attila sk.
táblabíró